

**ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙГ 2021-2025 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ТАВАН ЖИЛИЙН ҮНДСЭН
ЧИГЛЭЛД НОГООН ХӨГЖИЛ, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ТАЛААР ТУСГАГДСАН ЗОРИЛТ
АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ**

(2023 оны жилийн эцсийн байдлаар)

ДӨРӨВ. НОГООН ХӨГЖИЛ, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

Зорилго: Хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах, байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, байгальд ээлтэй дэвшилтэт ногоон технологи нэвтрүүлж, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох бодлогыг хэрэгжүүлэн хүн амын эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

1. Дэлгэрэх голын төгсгөл хэсэг болох 820.0 м газарт голын голдирлыг шулуутгах, ногоон байгууламжийн хашаа барих ажлын хүрээнд 820.0 м газарт үерээс хамгаалах далан, бетонон доторлогоо, 2 үерийн хоолой, 40х60 см хэмжээтэй бэхэлгээний шүд зэрэг барилга байгууламжийг зураг төсвийн дагуу хийж гүйцэтгэж, 1000м газарт ногоон байгууламжийн хамгаалалтын хашаа, 3ш сүүдрэвч барьж, 12000 гаруй мод бут, сөөг тарилаа.

-Нарийнтээл сумын “Их булаг” гэдэг газарт хөв цөөрөм байгуулах зураг төсөл боловсруулах ажлыг усны мэргэжлийн байгууллага болох “Гидрофонтан” ХХК-иар гүйцэтгүүлж, улсын экспертизээр баталгаажсан тайлан, зураг төсвийг хүлээн авсан. Уг зураг төсвийг үндэслэн 2023 онд тус хөв цөөрөм байгуулах ажлыг “Усны барилга” ХХК гүйцэтгэсэн.

Тус ажил нь улсын болон орон нутгийн төсвийн 391.220.690 сая төгрөгний санхүүжилтээр хийгдэж, “Баянтээг” ХК нийгмийн хариуцлагын хүрээнд 56,0 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн.

2. Хужирт сумын төвийн хүн амын усан хангамжийн эх үүсвэрийн нөөцийг үнэлэх судалгааны ажлыг “Карст” ХХКомпани гүйцэтгэн сумын төвийн хүн амын усан хангамжийн эх үүсвэрийн нөөцийг үйлдвэрлэлийн В зэргээр 18.0 л/с буюу 1555.2 м3/хоногоор, Хайрхандулаан сумын хүн амын ундны усны нөөцийг тогтоох ажлыг тусгай зөвшөөрөл бүхий “Цагаан зуун” ХХКомпани туслан гүйцэтгэгч Баян Заг ХХК гүйцэтгэн сумын төвийн хүн амын ус хангамжийн эх үүсвэрийн нөөцийг 4,8 л/секундээр тус тус тогтоогдсон.

3. Орон нутгийн чанартай бүрэн судлагдаагүй Бат-Өлзий сумын Хуст, Ар хятруун, Могойт, Үүртийн тохой, Баруунбаян-Улаан сумын Хүрэн хад, Уянга сумын Өвөр хятруун, Тарагт сумын Хүрэмт, Эмт, Арвайхээр сумын Дэлгэрэх, Бурхи зэрэг рашаануудын физик, химийн найрлагыг тодорхойлох судалгааны ажлыг 2022 онд байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаар мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлж микробиологи, бичил элементийн 86 үзүүлэлтээр нарийн тодорхойлуулж, тайланг хүлээн авсан. Судалгааны үр дүнд гарсан зөвлөмж, дүгнэлтүүдийг холбогдох сумдад хүргүүлж, бохирдолтой гарсан рашаануудыг буцалгаж унд ахуйдаа хэрэглэх талаар заавар зөвлөмжийг байгууллагын цахим хэлбэрээр иргэд олон нийтэд сурталчилж, Дэлгэрэх, Бурхийн рашаан дээр анхааруулах самбар байршууллаа.

4. Өлзийт сумын Сангийн далай орчим 6560 га талбайг аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2021 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 04/05 дугаар тогтоолоор аймгийн тусгай хамгаалалтад авч, тухайн газарт мөрдөх дэглэмийг баталсан.

Онги, Таац голын урсац бүрэлдэх эх бүхий Уянга, Нарийнтээл сумдын нутагт орших “Хангайн нуруу”-ны салбар уулсын үзүүр төгсгөл хэсэг 154.170 га талбайг улсын тусгай хамгаалалтад авах саналыг аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцүүлж, 2023 оны 04 дүгээр сарын 14-ны өдрийн 18/03 дугаар тогтоолоор дэмжсэн.

5. Усны зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх зорилгоор 8 аж ахуйн нэгж байгууллага, 121 айл өрхийг тоолууржуулсан. Хужирт рашааны ордод 1973-1974 онд, 2018-2019 онуудад рашааны гүний тархалт, нөөц, чанарыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй тогтоож, ашиглах боломжит нөөцийн хэмжээнд ашиглаж байна. БОАЖСайд, ЭМСайдын 2020 оны хамтарсан тушаалаар “Рашааныг зүй зохистой ашиглах, хамгаалах журам”-ын дагуу Орхон чулуут голын сав газрын захиргааны ус, рашаан ашиглуулах дүгнэлтийг үндэслэн 2021-2023 онд 7 аж ахуйн нэгжтэйтэ ус, рашаан ашиглуулах гэрээ байгуулж 1,0 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна. Мөн аймгийн төв болон сум суурин газрын 55 уст цэгт ундны усны чанарын судалгааг

мэргэжлийн байгууллагаар ерөнхий физик-хими, бичил элемент, бичил амь судлал, цацрагийн аюулгүйн шинжилгээг 88 үзүүлэлтээр тодорхойлуулж дүгнэлт, тайлан мэдээг хүлээн авсан. 2023 онд Арвайхээр сумын ундны усны эх үүсвэрийн 3 цэгээс дээж авч геологийн төв лаборатори болон хүнсний аюулгүй байдлын үндэсний лабораторид шинжлүүлсэн.

6. Орхон голоос эх авч Онги голын урсацыг нэмэгдүүлэн Улаан нуурыг тэтгэж, улмаар говийн бүсийн сум суурингийн хүн ам, бэлчээр, хөдөө аж ахуй, уул уурхайн үйлдвэрлэлийн ус хангамжийн найдвартай эх үүсвэр бий болгох, эрчим хүч үйлдвэрлэх зорилготой “Орхон-Онги” эко төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэлийг 2021 онд боловсруулсан. Тус төслийн ТЭЗҮ-ийг “Хайдродизайн прожект” ХХК, “Престиж инженеринг” ХХК, “Монхидро констракшн” ХХК, “Жемр” ХХК-иуд хамтран гүйцэтгэсэн бөгөөд 2024 оны улс, аймгийн хөгжлийн төлөвлөгөөнд уг төслийн эхлэл Онги-Цагаан бургастай төслийг хэрэгжүүлж эхлүүлэхээр тусгагдсан.

7. Усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс болох Онги, Дайргын голын орчимд 2021 онд хөрсөнд үл нэвчих 3 ш ариун цэврийн байгууламж, хог хурифтлуулах бункер, 2022 онд аялал жуулчлалын эвент арга хэмжээнд зориулж байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал 38.0 сая төгрөгөөр 17 суултуур бүхий 3 ш зөөврийн эко ариун цэврийн байгууламжтай болсон.

Арвайхээр сумын гэр хорооллын айл өрх, төвлөрсөн уурын зуухнуудад шинэ технологи нэвтрүүлэх ажлын хүрээнд “Интеллигент технологи” ХХК-тай хамтран “Хангамж өргөө” ХХК-ийн төвлөрсөн дулааны зуух болон гэр хорооллын айл өрхөд ионжуулалтын аргаар бохирдуулагчийг шүүх, түүхий нүүрсний чийглэгийг бууруулж бохирдлыг ионжуулалтын аргаар шүүх туршилтийг хийсэн.

8. Аймгийн хэмжээнд 2021-2023 онд ашигт малтмал олборлолтын үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон 349,75 га газарт техникийн, 65,9 га газарт биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг үйл ажиллагаа явуулсан аж ахуйн нэгжүүдээр холбогдох стандартын дагуу хийлгэж, талбайг актаар хүлээн авч ажилласан.

9. Аймгийн байгалийн ургамлын тархац, нөөцийн судалгааны ажлыг 2021 онд байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаар ШУА-ийн Ботаникийн цэцэрлэгт хүрээлэнгээр гүйцэтгүүлж тайланг хүлээн авсан. Судалгааны үр дүнд 61 овгийн 238 төрлийн 517 зүйл ургамал бүртгэгдэж, нэн ховор ургамлын 12 овгийн 13 зүйл ургамлын 48 тархцын цэг, ховор ургамлын 17 овгийн 31 зүйл ургамал, эмийн болон хүнсний ашиглалтад өртөж буй 111 зүйл ургамлын 1059 тархацын цэгийг тогтоосон.

2021-2023 онд нэн ховор, ховор амьтдад болох аргаль, янгир, халиун буга, бор гөрөөс зэрэг амьтдад биотехникийн арга хэмжээ авах ажлыг зохион байгуулж, нийт 15 сумын 133 цэгт 4150 боодол өвс, 10.8 тонн хужир тавьж өгөх ажлыг холбогдох сумдын ЗДТГ, БОХУБ, Байгаль хамгаалагч, ТББ-ууд, нөхөрлөлийн гишүүдтэй хамтран хийж гүйцэтгэсэн.

Өвөрхангай аймгийн ерөнхий агнуур зохион байгуулалтын судалгаа, 2024-2028 онд хэрэгжүүлэх ан агнуурын менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах ажлыг мэргэжлийн байгууллага “Авралын эрэлд” ХХК-иар хийлгүүлж, ерөнхий агнуур зохион байгуулалтын судалгааны тайлан, аймгийн ан агнуурын менежментийн төлөвлөгөөний төслийг аймгийн ИТХ-аар хэлэлцүүлж, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яаманд хүргүүлсэн.

10. Өвөрхангай аймагт 2030 он хүртэл хугацаанд 20.0 сая мод тарихаар тусгагдсан бөгөөд бүх нийтээр мод тарих хавар, намрын өдрүүдэд 2021-2023 онд нийт 692,000 мянган ширхэг мод бут тарьж, 2021-2023 онд улс, орон нутгийн төсөв, өөрийн хөрөнгөөр ойжуулалт 93 га, байгалийн сэргэн ургалтад туслах ажил 15 га, ойн зурвас байгуулах ажил 55 га д хийгдсэн.

11. Байгаль орчны хууль тогтоомж, ногоон хөгжил, тогтвортой хөгжлийн боловсролыг олон нийтэд сурталчлан таниулж, стандарт, хэм хэмжээг мөрдүүлэн, байгаль хамгаалалд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор 2021-2023 онд орон нутгийн “Соёмбо” болон МҮОНР телевиз, ӨВ live.mn сайт, эх бэлтгэлийн “Оюунана брэнд” ХХК-тай хамтран ажиллах гэрээ байгуулж, 156 эх бэлтгэл, сурталчилгааны фостер, 55 удаагийн мэдээ, 15 сэдвийн сурвалжилга, 10 шторк, шууд live нэвтрүүлгүүдийг хийлгэж байгууллагын цахим хуудас болон

сайтаар иргэд олон нийтэд хүргэж, иргэд өсвөр үеийнхэнд 25 удаагийн сургалт, 2 удаагийн чуулган зохион байгууллаа.

12. Ойн тэлэн ургалтыг дэмжих, нөхөн сэргээх, унанги мод цэвэрлэх, ой хамгааллын арга хэмжээний хүрээнд 2021-2023 онд ой цэвэрлэгээний журмаар мод бэлтгэх ажлыг хавар, намар тогтмол зохион байгуулж, 697 га талбайд ой цэвэрлэгээний ажил хийгдэж, хэрэглээний мод 12057 шоометр, түлээний мод 63188, нийт 75245 шоо метр мод бэлтгэж ойгоос мод түлээ бэлтгэж ашигласны төлбөрийн орлого болон байгалийн дагалт баялаг ашигласны төлбөр нийт 1,5 тэрбум төгрөгийг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Ой цэвэрлэгээгээр мод бэлтгэх ажилд жил бүр 20 гаруй аж ахуйн нэгж, нөхөрлөл оролцож байна.

13. Ойн хомсдлоос сэргийлэх зорилгоор ойн хөнөөлт шавжийн устгал тэмцлийн ажил 2021-2023 онд 39650 га талбайд хийгдэж улс, орон нутгийн төсөв, төсөл хөтөлбөрийн санхүүжилтээр 1,5 тэрбум орчим төгрөг зарцуулсан байна.

14. Аймгийн хэмжээгээр төв суурин газрын ногоон байгууламжийн хэмжээ 2020 оны суурь түвшингээс 85 га-р нэмэгдэж нийт 216,8 га болж нэмэгдсэн бөгөөд Арвайхээр сумын ногоон байгууламж 45 га талбайгаар нэмэгдлээ. Арвайхээр 12 талбай бүхий “Их Монгол”

цэцэрлэгт хүрээлэн, “Залуус”, “Моби гарден”, “Өлзийт овоо”, “Баяннамсрай” зэрэг бичил цэцэрлэгт хүрээлэнгүүд байгуулагдсанаас гадна Хархорин сум орон нутгийн төсвийн 88.7 сая төгрөгийн санхүүжилтээр хүүхдийн паркийн зориулалттай 2.3 га газрын зураг төсвийг хийлгэж, хашаажуулсан, Хужирт, Баянгол, Уянга, Хайрхандулаан, Сант, Өлзийт сумдууд бичил цэцэрлэгүүд шинээр байгуулж бусад сумдууд хуучин цэцэрлэгт хүрээлэнд мод бут тарих, тохижуулах, өргөтгөх, төгөл ой, ойн зурвас байгуулах ажлууд хийгдсэн.

15. Аймгийн аялал жуулчлалын бүс нутагт байгаль түүх соёлын өвд түшиглэн аялал жуулчлалын 5 эвент арга хэмжээнүүдийг тогтоосон хугацаанд зохион байгуулж ажиллалаа. Үүнд “Торгоны зам-Хархорум хот” соёл, аялал жуулчлалын фестиваль, Хужирт суманд “Монгол эсгий урлалын баяр”, Бат-Өлзий суманд “Сарлагийн баяр, Тэмээний баяр, KHARAKHORUM ICE FESTIVAL-2021” мөсөнд авиралтын цомын аварга шалгаруулах тэмцээнийг холбогдох төрийн байгууллага мэргэжлийн холбоодтой хамтран зохион байгуулж 2021-2023 онд давхардсан тоогоор 3000 гаруй жуулчид ирж сонирхсон.

16. Төвхөн хийдийн угтах орчныг сайжруулах ажлын хүрээнд Германы сэргээн босголтын банкны KFW төслийн санхүүжилтээр мэдээллийн самбар, ширээ сандал, хогийн сав тус бүр 3 ш соруулдаг ариун цэврийн байгууламж байршуулж, аялагчдын тав тухтай аялах нөхцөлийг сайжруулсан.

17. Хархорин, Эрдэнэзуу музейг холбосон аялал жуулчлалын гудамж байгуулах 4 багц ажил хийгдэж байна. Одоогийн байдлаар “Цэвэр ус, ариутгах татуургын шугам сүлжээ, бохирын цооног” хийх багц ажлын хүрээнд 520 метр цэвэр усны шугам, 480 метр бохир усны шугам татах ажил, “Гадна цахилгаан хангамж, гэрэлтүүлэг” багц ажлаас 1500 метр агаарын шугам татаж, 04 кв дэд станцыг байршуулах, “Явган зам, гадна хайс, сүүдрэвч” багцын хүрээнд 1100 метр хайсан хашаа, явган замын газар шорооны ажил тус тус хийгдээд байна. “Авто зогсоол, эко хавтан” багц ажлын хүрээнд 28700 м2 хатуу хучилттай авто зогсоол, 3580 м2 эко хавтан зам баригдаж ажлын гүйцэтгэл 70 хувьтай явагдаж байна.

18. “Дэлхийн өв” соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтын захиргаа төсөл хэрэгжүүлж, эзэнт гүрний нийслэл Хархорум хотын туурийг хамгаалах хашааг барих ажлыг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн дагуу худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж, орон нутгийн төсвөөс 70.0 сая төгрөгөөр хашаажуулах ажлыг хийсэн. Монгол-Германы хамтарсан судалгааны баг 2023 оны 8 сарын 19-нөөс 9 сарын 19-ныг хүртэлх хугацаанд Хархорин хотын хэрмийн хойно орших XIII зууны Исламын шашны оршин суугчдын оршуулгын дурсгал газарт археологийн малтлага судалгааны ажил хийгдсэн.

19. Өндөр Гэгээн Занабазарын үйл хэргийг мөнхжүүлэх цогцолбор төвийг байгуулах арга хэмжээний хүрээнд Есөнзүйл сумын Засаг даргын Тамгын газраас “Өндөр гэгээн Занабазарын түүхэн мөрөөр” аялал жуулчлалын мастер төлөвлөгөөг боловсруулан орон нутгийн төсвийн 20.0 сая төгрөгөөр Өвгөн суврага орчимд жуулчид хоноглох 2 шовгор, хашаа барьж тохижилтын ажлууд хийгдсэн. Мөн иргэдийн хандив тусламжаар сэргээгдэх эрчим хүчээр цахилгааны асуудлыг шийдвэрлэж, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлсэн. Улсын төсвийн 2.4 тэрбум өртөг бүхий Өндөр Гэгээн Занабазарын музейг байгуулахаар 2024 оны төсөвт тусгасан бөгөөд одоогоор ажлын гүйцэтгэл 70 хувьтай хэрэгжиж байна.

20. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас зохион байгуулсан аялал жуулчлалын зочлох үйлчилгээний цахим сургалтад тус аймгаас жуулчны бааз, зочид буудлын менежер, удирдлагын сургалтад 15, хөтчийн сургалтад 12, зочин хүлээн авагч, зөөгчийн сургалтад 8 иргэн, “Ногеса” сургалтын төвтэй хамтран зохион байгуулсан аялал “Ковидын дараах сэргээн босголт” сэдэвт сургалтад Хархорин, Бат-Өлзий, Хужирт, Уянга, Арвайхээр сумдын нийт 50 гаруй аж ахуйн нэгж, төрийн байгуулагуудын төлөөллүүд тус тус хамрагдсан.

-Аймгийн Политехникийн коллежтой хамтран 2022-2023 оны хичээлийн жилд аяллын хөтөч, зочид буудлын үйлчилгээний ажилтны ангид аялал жуулчлалын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа орон нутгийн 50 иргэнийг суралцуулах ажлыг зохион байгуулж, 36 иргэнд мэргэжлийн үнэмлэхтэй олгосон.

21. Орон нутгийн иргэдийн үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийг худалдан борлуулах, эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 2021-2022 онуудад “Өвөрхангайд үйлдвэрлэв”, “Хужиртад үйлдвэрлэв”, “Хархоринд үйлдвэрлэв” төвүүд ашиглалтад орж, орон нутгийн үйлдвэрлэгчдийн 600 гаруй нэр төрлийн бүтээгдэхүүнийг худалдан борлуулж байна.

22. Аялал жуулчлалын гол маршрутын дагуу Хархорин сум Орхон гол, Бат-Өлзий сумын Улаан цутгалан, Төвхөн хийд орчимд, мөн Бат-Өлзий сумын Хойд агуйт, Уянга сумын Хүйсийн найман нуур орчимд нийт 5 байршилд отоглох цэгүүдийг шинээр байгуулж, 2023 онд хувийн хэвшлийн хөрөнгө зэрэг үйлчилгээний 2 цогцолбор шинээр байгуулагдаж, үйл ажиллагаа явуулж байна.

23. Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн 2020 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн 37 дугаар тогтоолоор “Аялал жуулчлалын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа иргэд баримтлах журам”-ыг шинэчлэн баталсан. Журмын хэрэгжилтийн хүрээнд 2023 оны байдлаар 80 гаруй малчин өрх дотоод, гадаадын жуулчдад зориулан зочны гэр ажиллуулж, ердийн хөсөг болон бусад дагалдах үйлчилгээг үзүүлэн ажиллаж байна.

24. Аймгийн аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн үйлчилгээ, аяллын батлагдсан маршрутын танилцуулга бүхий Uvurhangaitravel гар утасны аппликейшныг ашиглалтад оруулж, иргэд олон нийтэд аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн үйлчилгээг сурталчилж, аймгийн аялал жуулчлалын зөвлөгөөнийг жил бүр тогтмол зохион байгуулж байна.

25. Байгаль, түүх, соёл, мал аж ахуй, танин мэдэхүйн чиглэлээр орон нутгийн аялал жуулчлалын сүлжээ бий болгох зорилгоор, Соёлын өв Хөгжлийн дархлаа” цахим хуудсанд Төгрөг сумын соёлын төв “Ингэ хөөслүүлэх зан үйл”, Бат-Өлзий сумын соёлын төв “Г.Занабазарын бүтээл”, Хайрхандулаан сумын соёлын төв “Суран эдлэл”-ийн өв соёлын контентыг бэлтгэн байршуулсан.

-Аймгийн түүхт 90 жилийн ойг тохиолдуулан хүүхэд багачуудад зориулан гаргасан “Миний Өвөрхангай” танин мэдэхүйн номд ан амьтан, байгалийн ургамал, ус, ой, уул уурхай, аялал жуулчлалын талаарх мэдээллүүдийг бэлтгэж оруулан иргэдийн гарт хүргэсэн.

26. “Аялал жуулчлалын тухай хууль” 2023 оны 05 дугаар сарын 04-ний өдөр шинэчлэгдэн батлагдаж, тус хуульд улс, орон нутгийн аялал жуулчлалын бүс тогтооно гэж заасны дагуу аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 11 сарын 30-ны өдрийн хурлаар аймгийн аялал жуулчлалын бүсийг тогтоосон.

Өвөрхангай аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлд байгаль орчин, аялал жуулчлалын талаар нийт 26 зорилт арга хэмжээ тусгагдсан бөгөөд 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар 82,2 хувьтай хэрэгжиж байна.

ХЯНАСАН
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
ГАЗРЫН ДАРГА

Г.БАЯСГАЛАН

БИЕЛЭЛТ НЭГТГЭСЭН
БОДЛОГЫН ХЭРЭГЖИЛТ, ХҮНИЙ НӨӨЦ, ДОТООД
АЖИЛ ХАРИУЦСАН АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН

Э.ЗОЛЗАЯА